

Урок 62. ВІДМІНЮВАННЯ ПРИКМЕТНИКІВ У МНОЖИНІ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів із відмінюванням прикметників у множині; пояснити, що прикметники у множині за родами не змінюються; вчити дотримувати м'якої і пом'якшеної вимови кінцевих приголосних основи прикметників у називному відмінку множини (*хороші, далекі*); розвивати вміння визначати відмінок прикметників у множині, зв'язне мовлення, логічне мислення; прищеплювати бажання говорити грамотно.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЯ КЛАСУ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ (див. додатковий матеріал до уроку на с. 132)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ ТА МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся про відмінювання прикметників у множині.

IV. СПРИЙМАННЯ Й УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Спостереження за мовним матеріалом

— Відгадайте загадку.

• Йшла дівчина з торгу,
Несла гороху торбу.
Усюди, де ступала,
Горох порозсипала. | Ні лопатою згребти,
Ні мітлою замести.
А почало світати —
Нема чого збирати. (Зорі в небі) |
|--|---|

— Які можуть бути зорі? (*Холодні, блискучі, діамантові, мерехтливі, осяйні, срібні, сургучеві, тріпотливі, ясні, яскраві, небесні, недосяжні, передсвітанкові, вранішні, вечірні, пізні, ранні, самотні, незліченні, золоторогі*)

— Провідмінюємо: *ясні зорі*. (Письмово один учень — біля дошки, решта записують у зошитах тільки закінчення).

Н. ясні (<i>зорі</i>)	З. ясні (<i>зорі</i>)
Р. ясних (<i>зорей</i>)	О. ясними (<i>зорями</i>)
Д. ясним (<i>зорям</i>)	М. в ясних (<i>зорях</i>)

— Чи змінюються прикметники у множині за родами? (*Ні*)

Висновок: прикметники у множині за родами не змінюються.

2. Робота за підручником (вправа 224, с. 99)

Учні зіставляють закінчення прикметників родового, знахідного та місцевого відмінків множини з основою на твердий приголосний; на м'який приголосний; звіряють свій висновок із поданим на с. 99.

3. Первинне закріплення (вправа 225)

4. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОТРИМАНИХ ЗНАНЬ

1. Виконання вправи 226 (с. 100)

2. Робота в парах

— Прочитайте прикметники. Що вони можуть описувати? (*Вітер*)

Покірний, ніжний, божевільний, буйнокрилий, дужий, жвавий, крижаний, легенький, лютий, поривчастий, пронизливий, рвучкий, скажений,

колючий, прохолодний, свіжий, сухий, теплий, вередливий, грайливий, злий, ласкавий, пустотливий, розхристаний, сердитий, непереможний
— Утворіть множину прикметників за зразком: *покірний* — *покірні*.

3. Поетична хвилинка

Письмо з пам'яті

На зеленому горбочку,
У вишневому садочку

Притулилася хатинка,
Мов малесенька дитинка.

- Прочитайте вірш виразно.
- Знайдіть прикметники, поставте їх у множині.
- Прочитайте вірш без прикметників.
- Для чого потрібні прикметники? (*Прикрашають наше мовлення, уточнюють, характеризують предмети, зміст прочитаного.*)

4. Тренувальні вправи

1. Запишіть словосполучення у множині. Виділіть закінчення прикметників.
Козацька шапка, жовтий фартух, юний читач, давній випадок, чудова погода, весняний вітер, кам'яна стежка.
2. Поширте речення прикметниками.
Діти читають книги.
Хмари пливуть у небі.
Гриби ростуть у лісі.
3. Придумайте і запишіть 5–6 прикметників з префіксом *най-* у множині. Розберіть прикметники за будовою.
Найдовші, найвеселіші, найгарніші, найдобріші, найуважніші, найрозумніші.
4. Запишіть словосполучення у зазначених відмінках.
Колискові пісні — у Д. в.
Літні вечори — в О. в.
Березові ліси — у Р. в.
Бабусині онуки — у З. в.
5. Допишіть закінчення прикметників. Запишіть відмінки прикметників у дужках. Перше речення розберіть за членами речення.

ВЕЧІР

Швидко насувається вечір у лісов_ (___) хащах. Темн_ (___) тіні лежать попід деревами. Непорушно височіють стар_ (___) сосни, чорніють густ_ (___) розлог_ (___) ялини. Сховалося за деревами низьк_ (___) вечірн_ (___) сонце.

6. Складіть речення з поданих слів.
Галасливі, у, краї, летять, теплі, качки, та, гуси, швидко.
Розберіть прикметник як частину мови.
7. Удоскональте текст, додаючи прикметники. Визначте відмінки прикметників.

МАК

У полі розквітли маки. Здалеку вони схожі на полум'я. Поле неначе килим. Гарно, коли зацвітає мак!

8. Доберіть до іменників 3–4 відповідних прикметники.
Кавуни, кошенята, діти, цукерки.

VI. Підсумок уроку

- Що називається прикметником?
- На які питання відповідає прикметник?
- Як відмінюються прикметники у множині?

VII. Домашнє завдання

Вправа 227 (с. 100).

1. Перевірка домашнього завдання (вправа 223, с. 99)

- Прочитайте речення з утвореними прикметниками.
- Поясніть правопис прикметників на *-ський, -зький, -цький*.

2. Каліграфічна хвилинка

Вивчайте мову українську —
Дзвінкоголосу, ніжну, чарівну,
Прекрасну, милу і чудову,
Як материнську пісню колискову.

- Підкресліть прикметники-синоніми.
- Прикметник *материнську* розберіть за будовою.

3. Робота за картками індивідуального опитування

Картка 1

- Утворіть словосполучення. Виділіть суфікси.

(*Чумак*) Шлях — ...

(*Україна*) слово — ...

(*Козак*) діти — ...

(*Запоріжжя*) Січ — ...

Картка 2

- Прочитайте текст. Запишіть, вставляючи суфікси *-ськ-, -зьк-, -цьк-*.

У вій...овій музиці україн...их козаків була поширена дерев'яна труба, що звалась сурмою, або коза...ою трубою. Це був сигнальний інструмент війська Запорі...ого.

Картка 3

Від іменників утворіть прикметники — назви областей із суфіксами *-ськ-, -зьк-* за зразком.

Зразок. Харків — Харківська область.

Полтава — ...

Донецьк — ...

Суми — ...

Херсон — ...

Рівне — ...

4. Самостійна робота

- Розберіть слова за будовою.

Варіант 1

гірський

міський

сільський

ткацький

лікарський

Варіант 2

морський

учительський

козацький

учнівський

шахтарський